

5. PŘÍKLAD ABRAHAMA (Galatským 3,1-9)

Dosud jsme v listu Galatským sledovali, jak Pavel obhajuje své evangelium a své apoštolské povolání. Obojí, jak Pavlova zvěst, tak i jeho apoštolské poslání, byly některými zpochybnovány. Zejména tzv. *judaisty*, křesťany ze židů, kteří trvali na tom, aby se i pohané obracející se ve víře ke Kristu, nechali obřezat a přijali židovské tradice a Mojžíšův zákon. Učili, že bez toho nemohou být spaseni. Spásu pohanů tedy přímo podmiňovali nejen vírou v Krista, ale i „skutky zákona“. Jinak řečeno hlásali kombinaci víry a skutků a lidských zásluh. Pavel byl ostře proti tomu. Spása je cele a pouze Boží milostí a cestou k ní je jediné a pouze plné odevzdání se a plná důvěra Ježíši Kristu, který byl pro nás ukřižován i z mrtvých vstal. Pouze Ježíšova oběť a vzkříšení nám přinášejí spásu, nikoliv naše zbožné úsilí.

A v tomto duchu pokračuje i dnešní text. V jeho první části oslovuje apoštol Pavel přímo galatské křesťany: „*Vy pošetili Galatští, kdo vás to obloudiv - vždyť vám byl tak jasně postaven před oči Ježíš Kristus ukřižovaný!*“ (v. 1). Apoštol Pavel kázal v Galácii, tak jako všude jinde, Krista ukřižovaného (srov. 1K 2,2: „*Rozhodl jsem se totiž, že mezi vámi nebudu znát nic než Ježíše Krista, a to Krista ukřižovaného*“). Středobodem Pavlova evangelia byl Kristus nesoucí na kříž všechna naše provinění a hříchy, a Kristus vzkříšený jako dárce nového věčného života. A vložit svou důvěru v to, co Kristus pro nás podstoupil, přijmout jeho oběť také pro sebe – to a jen to přináší člověku spásu. Člověk je porušený hříchem, a i to nejlepší, co vykoná, je vždy nějak poznamenáno lidskou nedokonalostí. Proto je snaha zasloužit si spásu svým úsilím tak marná. Nikdo toho není schopen. Pavel to zřetelně vyjádřil na konci té předchozí kapitoly: „*Nepohrdám Boží milostí: Kdybychom mohli dosáhnout spravedlnosti skrze zákon, byla by Kristova smrt zbytečná*“ (2,21). Kdyby byla nějaká možnost, aby člověk svým úsilím, zbožností, snahou naplnit Boží zákon došel spásy, nemusel by Kristus umírat. Ale právě tím, že Kristus zemřel za všechny lidi, se ukázalo, že sami od sebe jsme před Bohem ztraceni. Všichni jsme bankrotáři. Spása, smíření a odpuštění k nám tedy mohly přijít jen jako dar, který můžeme toliko přijmout, ne si jej nějak křečovitě snažit zasloužit. Spása přichází jako dar ve ztělesněné lásce Kristově a jeho oběti.

Pavel píše Galatským, že jim byl tak jasně před oči postaven Kristus ukřižovaný. Slyšeli tedy poselství o Kristu, o jeho oběti, o tom, že nesl naše hříchy a smířil nás s Bohem. Tedy, že spása je zcela v něm, a my ji můžeme přijmout, když v něho uvěříme a přijmeme ho za svého Pána a Spasitele. Tak jasně jim to bylo postaveno před oči. Jiný překlad říká, že jim byl Kristus ukřižovaný „*vykreslen*“. Pavel jim jistě barvitě a mnohostranně vykreslil Krista a jeho kříž jako zdroj věčné spásy. A nyní se diví. Nazývá Galatany „*pošetilci*“. Kdo vás to „*obloudiv*“ (nebo také uhranul, očaroval)? Měli před očima Krista ukřižovaného, ale jako by je někdo uhranul. Najednou to, co měli tak živě vykresleno před očima, nevidí, a obracejí se k „*jinému evangeliu*“.

Argumentuje přitom formou otázek: „*Chtěl bych se vás zeptat jen na jedno: dal vám Bůh svého Ducha proto, že jste činili skutky zákona, nebo proto, že jste uvěřili zvěsti, kterou jste slyšeli?*“ (v. 2). Pravda, je to otázka poněkud sugestivní, návodná. Je v ní vlastně už trochu obsažena ta správná odpověď. Pavel ale chce touto sugestivní otázkou podtrhnout evangelium. Poukázal přitom na zkušenost samotných Galatských – *Vždyť vám byl dán Duch svatý a dějí se mezi vámi „mocné činy“*. Mezi Galatskými bylo patrné mocné Boží působení, působení Ducha svatého. Není zde upřesněno, jak se to projevovalo konkrétně. Zmíněny jsou „*mocné činy*“. Můžeme zde myslet na to, že Pán Bůh svým Duchem výrazně proměňoval lidské životy. Můžeme také ale myslet na to, že se mezi nimi mohly dít i zázraky Boží moci, třeba uzdravení apod. Boží Duch mezi Galatany bezesporu mocně působil a všichni si toho byli vědomi, všichni to mohli pozorovat a být toho svědky. A Pavel jim to připomíná s tou otázkou – jak se to stalo, že se mezi vámi tyto věci děly? Protože jste uvěřili v Krista, anebo proto, že jste činili skutky zákona? A jelikož se tyto mocné projevy patrně začaly dít ještě před tím, než tam začali vyrušovat oni judaisté, je přece zřejmé, že Bůh mocně působil a proměňoval životy lidí, aniž přijali obřizku a židovské tradice. To je přece samo o sobě důkazem, že víra v Pána Ježíše, stačí ke spáse, k daru Ducha svatého a k okoušení Boží moci v životě. Cožpak jste takové věci prožili nadarmo? ptá se Pavel (v. 4). Proč se nyní uchylujete pod jiné učení, když jste toho tolik velikého mezi sebou prožili? Pavlovi to nedává smysl. Nerozumí tomu. *Vždyť evangelium mezi nimi nebylo dosvědčeno jen slovy, ale bylo také potvrzeno Boží mocí mezi nimi. Ta Boží moc prokázala dostatečně, že Pavlovo evangelium je pravé, a hlavně plně dostačující*.

Ale teď? Začali jste žít z moci Božího Ducha a nakonec se začínáte spoléhat sami na sebe? (v. 3). Začali jste Duchem Božím a teď končíte tělem? Začali jste mocí Ducha svatého a končíte lidským úsilím? Jaká pošetilost! Dar Ducha svatého a všechny ty projevy jeho moci v životech Galatských k nim přišly tak, že slyšeli evangelium a uvěřili mu. Nic víc k tomu nebylo zapotřebí. Ani obřizka ani nějaké jiné předpoklady, které by museli splnit. Jen to, že slyšeli zvěst evangelia a uvěřili Kristu. A to stačilo, aby byli spaseni, stali se Božími dětmi a byli naplnění jeho Duchem. I bez „*skutků zákona*“.

A aby Pavel ilustroval princip života z víry na nějakém příkladě z Písma (SZ), připomíná osobu Abrahama – otce židovského národa: „*Pohleďte na Abrahama: `uvěřil Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost`“*“ (v. 6). Pavel učil, že spravedlivým před Bohem se stává člověk na základě víry v Ježíše a nikoliv na základě svých snah a úsilí. A už u dávného praotce všech židů, Abrahama, shledává, že tomu tak bylo i u něj. Abraham žil dlouhou dobu před tím, než Hospodin Izraeli vydal svůj zákon. A přece, píše Pavel, byl Abraham shledán spravedlivým – a to, aniž znal nějaké Desatero a jiná přikázání, a dokonce ještě před tím, než jako první přijal obřízku. Spravedlivým před Bohem se Abraham nestal přijetím obřízky ani naplňováním slov zákona. Ale: „*Uvěřil Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.*“ Uvěřil Bohu. Hospodin Abrahama v jeho životě zastavil, oslovil ho, že z něj učiní velký národ a že mu dá požehnanou zemi k obývání. A Abraham Hospodinovu hlasu uvěřil. A to stačilo k tomu, aby mu to bylo počítáno za spravedlnost. Chcete-li, aby byl prohlášen spravedlivým.

To byla cesta, která započala už Abrahamem, cesta víry, cesta důvěry Bohu. Abraham se tak stal předchůdcem všech dalších věřících: „*Pochopte tedy, že syny Abrahamovými jsou lidé víry*“ (v. 7). Všichni židé k Abrahamovi velice vzhlíželi. Byli lidem Abrahamovým. A přece jim z jeho příkladu něco podstatného vypadlo. Židé se snažili dojít spravedlnosti a přijetí u Pána Boha svou námahou, zanícením a usilovným naplňováním Božího zákona. Ale Abraham sám se stal spravedlivým na základě své víry nikoliv svých zásluh. Jednoduše tak, že uvěřil Bohu, že vzal Boha za slovo. A v tom bylo obsaženo všechno potřebné.

A tato cesta nastolená Abrahamem dochází svého cíle i v nežidovských, pohanských národech. To už je zpět slovo ke Galatským, kteří byli většinou patrně původem pohané. Pohané (Řekové) neměli s abrahámovskou tradicí vůbec nic společného. Nic je s ní nespojovalo. Žili úplně mimo tyto hranice. A přece Pavel napíše: „*Protože se v Písmu předvídá, že Bůh na základě víry ospravedlní **pohanské národy**, dostal už Abraham zaslíbení: `V tobě dojdou požehnání všechny národy`“*“ (v. 8). Abraham svou vírou v Hospodina neotevřel a neukázal cestu jen vlastnímu národu izraelskému, ale nakonec celému světu. Bylo mu totiž přislíbeno, že se stane požehnáním nejen pro své tělesné potomky (lid Izraele), ale že v Abrahamovi dojdou požehnání *všechny národy*. Tak to Hospodin Abrahamovi oznámil v Gn 12,3. Jakkoli si židé Pavlovy doby úzkostlivě střežili své tradice a abrahámovské dědictví sami pro sebe, už samému Abrahamovi byli řečeno, že jeho požehnání se neomezí pouze na Izrael, ale že přejde i na všechny ostatní národy. Výlučný náboženský nacionalismus židů Pavlovy doby je narušen již v samotném Abrahamově příběhu. Nejen Izrael, ale i ostatní národy dojdou Božího požehnání. Jak. Nijak jinak, než tomu bylo u samého Abrahama. Bůh učinil Abrahama spravedlivým na základě jeho víry. I pohanské národy dojdou ospravedlnění před Bohem a spásy na základě víry – na základě víry v toho, koho Bůh poslal, tedy v Ježíše, Syna Božího.

Paradoxně jsou tak Abrahamovi bližší pohané, kteří se drželi víry v Krista nežli židé, kteří tolik bazírovali na skutcích naplňujících zákon. Ježíš tento vývoj předvídal. V jednom příběhu za Ježíšem přišel pohanský římský voják s prosbou, aby uzdravil jeho sluhu. A Ježíš s ním prý ani nemusí jít domů. Setník věřil, že Ježíši stačí říct pouhé slovo uzdravení a stane se. A skutečně se tak i stalo. A Ježíš na tuto neobvyklou víru pohanského důstojníka odpoví: „*Amen, amen, pravím vám, tak velikou víru jsem v Izraeli nenalezl u nikoho. Pravím vám, že mnozí od východu i západu přijdou a budou stolovat s Abrahamem, Izákem a Jákobem v království nebeském; ale synové království budou vyvrženi ven do tmy; tam bude pláč a skřípění zubů*“ (Mt 8,10-12). Přijdou mnozí od východu i od západu (tedy z pohanských zemí) a budou stolovat s Abrahamem. Zatímco „synové království“, mnozí z Izraele, zůstanou mimo toto požehnání. A tím důvodem je víra. Mnozí pohané uvěří Ježíšovu slovu a stanou se tak duchovními následovníky Abrahamovými, zatímco mnozí tělesní potomci Abrahamovi, rodilí židé, se víře uzavrou.

Smíme si tu tedy připomenout, že Kristus nepřišel jen jako Mesiáš Izraele, ale jako Boží dar spásy celému světu. Kdo v něho uvěří, bude spasen a ospravedlněn před Bohem a obdrží dar Ducha svatého – a to bez ohledu, zda je to žid nebo pohan. Rozhodující už není etnická příslušnost ani poměr k židovským tradicím a obřízce, ale toliko víra a osobní odevzdání se Ježíši Kristu. Takový se stává duchovním dědicem Abrahama, otce víry. „*A tak lidé víry docházejí požehnání spolu s věřícím Abrahamem*“ (v. 9).